

โครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)
ยางนา : พืชอนุรักษ์ อพ.สธ.

ที่มาและความสำคัญ

ด้วยคุณค่านานประการของไม้ยางนา แต่การปลูกและการศึกษาวิจัยด้านการปลูกสร้างสวนป่าไม้ยางนาในประเทศไทยยังมีอยู่น้อยมาก พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 จึงมีพระราชปรารภ เมื่อต้นปี พ.ศ. 2504

“ไม้ยางนาในประเทศไทย ได้ถูกตัดฟันไปใช้สอย และทำเป็นสินค้ากันเป็นจำนวนมากขึ้นทุกปี
เป็นที่น่าวิตกว่า หากมิได้ทำการบำรุงส่งเสริม และดำเนินการปลูกไม้ยางนาขึ้นแล้ว
ปริมาณไม้ยางนาอาจจะลดน้อยลงไปทุกที จึงควรที่จะได้มีการดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับการปลูก
ไม้ยางนา เพื่อจะได้นำความรู้ไปใช้ในทางปฏิบัติ”

พระราชปรารภพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

พุทธศักราช 2504

สืบเนื่องจากการที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชฯ บรมนาถบพิตร ทรงริเริ่มการอนุรักษ์ต้นยางนาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 โดยโปรดเกล้าฯ ให้ข้าราชการบริพารเก็บเมล็ดยางนาจากอำเภอท่ายาง (ปัจจุบันอยู่ในเขตท้องที่ ตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จ.เพชรบุรี) มาทดลองปลูกที่พระตำหนักเปี่ยมสุข พระราชวังไกลกังวล อ.หัวหิน จ.เพชรบุรีเป็นพระราชดำริแรกในการอนุรักษ์ทรัพยากรก่อนที่จะมีความหลากหลายทางชีวภาพเสียอีก หลังจากนั้นได้พระราชทานพระราชภารกิจในการอนุรักษ์ทรัพยากรให้กับสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

และเป็นที่มาของโครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

ทรงปลูกกล้ายางนา

ในปี พ.ศ. 2504 (วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2504) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร (ขณะนั้นทรงดำรงพระราชอิสริยยศ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์) ได้ทรงปลูกกล้ายางนาที่เพาะไว้เป็นปฐมฤกษ์ในแปลงทดลอง สวนจิตรลดา พร้อมกับคณาจารย์และนิสิตคณะวนศาสตร์ หลังจากนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้คณาจารย์และนิสิตคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เข้ามาวัดขนาดต้นยางนาและปลูกต้นไม้ประจำปีในบริเวณพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ในวันคล้ายวันประสูติของ สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าวชิราลงกรณ์ ทุกปี และบางปีพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรและได้พระราชทานพระบรมราโชวาทและคำแนะนำด้วย

ป่าไม้สาธิต สวนจิตรลดา

“โครงการรวมใจปลูกต้นไม้ถวายพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2566” เป็นโครงการที่จัดทำโดยคณะกรรมการปฏิรูปวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการวิจัย เพื่อนวัตกรรม ซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และได้ให้แนวทางการดำเนินงาน อพ.สธ. กับทางสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (สนช.) เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนประเทศโดยการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ส่วนราชการที่สนองพระราชดำรินโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) องค์กรปกครองท้องถิ่น และโรงเรียน โดยใช้แนวทางการดำเนินงาน อพ.สธ. โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน และการดำเนินงานรักษารฐานทรัพยากรท้องถิ่นของประเทศ

ปัจจุบันสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร รัชกาลที่ 10 ทรงสืบทอดงานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ทาง สภาฯ พิจารณาเห็นว่าไม้ยางนาเป็นสัญลักษณ์ของความหลากหลายทางชีวภาพ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นวิสัยทัศน์ของประเทศ และแผนยุทธศาสตร์ชาติจึงได้จัดทำ **“โครงการรวมใจปลูกต้นไม้ถวายพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2566”** ขึ้น โดยเป็นนโยบายขอความร่วมมือร่วมกันปลูกต้นยางนาทั่วประเทศ เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่าง

สภาฯ กรมป่าไม้ กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัด และอำเภอเป้าหมาย รวมทั้งหน่วยงาน ร่วมสนองพระราชดำริ อพ.สธ. ทั่วประเทศ นอกจากนี้ทาง สนช. ยังมีแนวคิดที่จะดำเนินการขอพระราชทานวันที่ 28 กรกฎาคม ของทุกปี เป็น “วันความหลากหลายทางชีวภาพแห่งชาติ”

ทั้งนี้ทางกรมป่าไม้รับเป็นเจ้าภาพในการสนับสนุนกล้ายางนา จำนวน 200,000 ต้น โดยขอให้

1. สำนักงานปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กำกับนโยบาย ประสานงาน และกำกับดูแล การดำเนินงานให้ทางกรมป่าไม้ โดยศูนย์เพาะชำกล้าไม้ทั่วประเทศ จำนวน 34 แห่ง สนับสนุนกล้ายางนา รวม 200,000 กล้า ให้กับหน่วยงานที่ขอรับ
2. สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กำกับนโยบายให้กรมการปกครองได้ประสานกับศูนย์เพาะชำกล้าไม้ทั่วประเทศ เพื่อขอรับกล้ายางนาไปปลูกในพื้นที่สาธารณประโยชน์ของทุกอำเภอ จำนวน 878 อำเภอ โดย กำหนดอำเภอละ 1 ไร่ๆ ละ 100 ต้น โดยมีระยะปลูก 4 x 4 เมตร ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2560
3. เหล่าทัพ โดยกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ และหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการ กองทัพไทย พิจารณาปลูกในพื้นที่ของหน่วยงานตามความเหมาะสม ทั้งนี้สามารถประสานขอรับกล้ายางนา จากศูนย์เพาะชำกล้าไม้ กรมป่าไม้ ในพื้นที่ดำเนินการ

หลังจากนั้นทาง อพ.สธ. ขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยงานได้จัดส่งรายงานการปลูกกล้ายางนาตามโครงการ ดังกล่าว พร้อมสรุปรายงานการเจริญเติบโต กลับมาที่ อพ.สธ. เพื่อที่ทาง อพ.สธ. จะได้ติดตามผลการดำเนินงาน อย่างต่อเนื่องโดยใช้กระบวนการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ร่วมสนองพระราชดำริเป็นสมาชิกในงานฐาน ทรัพยากรท้องถิ่น อพ.สธ. เพื่อประสานงานสนับสนุนการดำเนินงานสู่การอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากต้นยางนา อย่างยั่งยืน ตามแนวทางการดำเนินงานพิชิตอนุรักษ์ อพ.สธ. และการดำเนินงานรักษาสถาบันทรัพยากรท้องถิ่น

ในการนี้ทาง อพ.สธ. ขอความร่วมมือในการมอบนโยบาย ประสานงาน และกำกับดูแลการดำเนินงาน โครงการดังกล่าวในพื้นที่ที่เหมาะสมต่อไป

ป่าไม้สาริต สวนจิตรลดา